Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office of Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., sobota, 30. novembra (Nov. 30), 1929. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 281

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Ali je vojna ali mir, vprašuje Kitajska

Mandžurija ne sme sklepati separatnega miru s sovjeti. Kitajski pogoji premirja in novi apeli na Ligo narodov za posredovanje. Japonska je rezervirana in Hoover molči

Nanking, 29. nov. — Kitajski vnanji minister dr. C. T. Vang je danes izjavil, da je poročilo iz Moskve o separatnem pogajanju med sovjeti in provinčno vlado v Mandžuriji neresnično. Pravico do pogajanj ima le centralna kitajska vlada v Nankingu.

Mukden, Mandžurija, 29. nov. — Sovjetska radiopostaja v Kabarovsku je snoči razglasila, da so razgovori med Moskvo in mandžursko provinčno vlado še vedno v teku, toda izgledov ni za mirno poravnanje spora in "vojna se bo nadaljevala." Sovjetski govornik na radiopostaji je rekel: "Kitajska mandžurska armada ima velike izgube, toda Rusija ne veruje besedam Čang Hsueh-linga (mandžurskega governerja), kajti njegove čete še niso odnehale od boja. Zato se morajo sovjeti pripraviti na večjo vojno."

(V sredo je bilo poročano iz Moskve, da je mandžurski governer Čang-Hsueh-ling kapituliral in začel se je na svojo pest pogajati za mir s sovjeti.)

London, 29. nov. — Iz Harbina poročajo, da je včeraj tri-najst sovjetskih aeroplanov metalo bombe na kitajsko mesto Pintu, kjer je glavni stan kitajskih čet.

Nanking, 29. nov. — Kitajska vlada je včeraj obvestila sovjetsko Rusijo potom Nemčije, da ni pooblastila Mandžurije za separatno pogajanje glede končanja spora radi mandžurske železnice. Spor se mora poravnati s centralno vlado in sicer na podlagi sledečih pogojev:

Prvič se naj formira kitajsko-ruska komisija z enakim številom Rusov in Kitajcev in predsednik naj bo iz nevtralne dežele; komisija naj preišče položaj na kitajsko-ruski meji. Drugič se naj čete obeh strank umaknejo 30 milj od meje na obeh straneh in čakajo rezultata preiskave. Sprejetje teh pogojev pokaže, da je Sovjetska unija za mir, ako pa zavrže pogoje, pokaže s tem, da hoče imeti vojno s Kitajsko.

Washington, D. C., 29. nov.— Predsednik Hoover ni še dal novine besede glede apela, ki ga je prejel od Mandžurije v svrho posredovanja, če ga je sploh prejel. Medtem pa so znamenja v državnem departmentu, da je ameriška vlada vprašala velesile kaj mislijo storiti glede rusko-kitajskega spora in če bi se mogel spor na miren način poravnati s posredovanjem.

Tokio, 29. nov. — Japonski listi javljajo, da japonska vlada enkrat še ne bo privolila v novo mednarodno akcijo za končanje rusko-kitajskega konflikta.

Izreden mraz

Chicago. — V četrtek je zelo nizka temperatura po vsem centralnem zapadu in severozapadu. Posebno je toplomer kazal ničlo, dočim je bil na severu mraz pod ničlo. V Duluthu in drugod po Minnesoti je bilo 15 pod ničlo. Farmerski prerok pravi, da ne bo odpomoči do nedelje.

Japonski diplomat samomorilec

Tokio, 29. nov. — Sadao Sawada, japonski poslanik na Kitajskem in bivši poslanik v Washingtonu, je včeraj izvršil samomor.

Mooney ne bo še izpuščen iz zapora

Governer Young dobil novo pretvezo za odlašanje

Sacramento, Cal. — (F. P.)— Težak je Tom Mooneyjev boj za dosego prostosti. Governer je zopet našel novo pretvezo, s katero je odložil njegovo pardoniranje za nedoločen čas. Mooneyjevo peticijo za pomilostitev je odložil za toliko časa, dokler ne prejme enake prošnje Warren K. Billingsa. Prošnja zadnjega se nahaja pred najvišjim državnim sodiščem, za katero se mora z večino izreči vrhovno sodišče, predno pride v roke governerju.

Young je obenem tudi izjavil, da uvažuje Lewis Smithovo izpoved, v kateri je rečeno, da je atentat na pohod za vojno pripravljenost povzročil Smith. Governer pravi, da ni v tej izpovedi našel nič avtentičnosti. Dejstvo, da sta bila Mooney in Billings poslana v zapor na podlagi krivega pričanja, pri governerju Youngu očividno ne pride najmanj v poštev. Pred nekaj meseci je bilo upati, da bo Mooney prost vsaj okrog božiča. To upanje je sedaj splavalo po vodi, ker kalifornijska plutokracija hoče, da Mooney in Billings ostaneta v ječi za nedoločen čas, kar pomeni do smrti. Governerja bo prisilil v pomilostitev le mogočen val protesta, kateremu bi se ne mogel upirati.

Mehiško delavstvo priide v vlado?

Iglesias napoveduje povratek federacije do nekdanje moči

Washington. — (F. P.) — Ali bo mehiško delavstvo zopet zastopano v kabinetu nove mehiške vlade? Portoriški senator Iglesias in tajnik Panameriške delavske fed. katere urad je v Washingtonu, pravi, da se to zgodi. On napoveduje, da bo novoizvoljeni predsednik Rubio poveril nekaj kabinetnih mest delavskim voditeljem.

V zadnji kampanji je vse mehiško delavstvo solidno podpiralo Rubia; to je storilo v veliki meri iz razloga, ker nasprotuje Gilovi predlogi, ki predvideva nov status za strokovne organizacije in kateri baje nasprotuje tudi Rubio. V prejšnji vladi predsednika Callesa so bile unije dobro zastopane, a po umoru Obregona, ki je bil izvoljen pred par leti novim predsednikom, so izstopili iz vlade vsi delavski voditelji.

Polžev napredek socialne zakonodaje

Washington. — Delaj kolikor hočeš, kjer hočeš in za kogar hočeš je famozno pravilo kapitalistične Amerike. To velja tudi za ženske, ki tvorijo velik del delovne moči industrijske Amerike. Od 48 držav prepoveduje več kot osem ur dela za delavke le deset držav. V primeri z zunanjimi industrijskimi deželami, kjer je najti strogo regulacijo ženskega dela, se Amerika izredno slabo zanima za preprečenje izkoriščanja svojih mater. (Saj imamo Mothers' Day, mar ni to dovolj?!)

650 komunistov aretiranih v Rumuniji

Bukarešta, 29. nov. — Včeraj so bile komunistične demonstracije v Kišinevu, Besarabija, in 650 oseb je bilo aretiranih.

Levičarji odgodili konvencijo

New York. — Konvencija levičarske tekstilne unije (komunistične) se bo vršila 21.—22. decembra. Vršiti bi se imela koncem tega tedna.

Človek mora krasti, da je potem hvaležen!

Chicago. — John Janus, o katerem smo poročali včeraj, da je bil zadnji torek obstreljen in aretiran, ko je hotel ukrasti purana iz mesnice, da bo njegova družina sedmih otrok imela "zahvalno kosilo" na zahvalni dan, se ni zahvaljeval v ječi, temveč doma. Bil je izpuščen v sredo zvečer proti kavciji in časopisje, ki je razneslo vest o njegovi stiski, mu je pomoglo, da je dobil tri purane v dar od neznanih ljudi. Družina je bila torej nasičena.

Odmevi zahvalnega dne

Purani na kredit. Umor radi zahvalnega programa

Minneapolis, Minn. — Več tisoč mestnih nameščencev v Minneapolisu se je na letošnji zahvalni dan gostilo z običajno puranovo pečenko na kredit, ko so jim pozabili izplačati dvotedensko plačo v sredo. "Dobrosrčni" mesarji so naznanili, da lahko vsak nameščenec, ki nima denarja, dobi puran na upanje.

Carrier Mills, Ill. — Dva učitelja sta se na zahvalni dan sprla radi "zahvalnega programa," ki je imel biti aranžiran za šolske otroke. Med prepirom je učitelj Dwight Organ potegnil revolver in ustrelil svojega direktorja Leslie Lightfoota. Namesto zahvalnega programa so se potem pripravljali za pogreb.

Nov strah na obzorju

Socialna zakonodaja muči podjetnike

Boston. — Novoangleški podjetniki so v skrbeh radi možnosti, da se med delavstvom pojavi večja zahteva za splošno socialno zakonodajo, ki bi uključevala zavarovanje proti brezposelnosti in bolezni in za penzioniranje starih delavcev. Bojazen o teh vprašanjih so pokazali, ko so obsipali z vprašanji Edwarda McGradyja, zastopnika Ameriške delavske federacije, ko je pred par dnevi govoril na sestanku Boston Chamber of Commerce.

Podjetniki so bili radovedni, kako stališče zavzema glede teh vprašanj A. D. F. McGrady je pojasnil, da je to odvisno od ameriških kapitalistov. On je sugestiral, naj podjetniki dajo delavcem dosti dela in dobro plačo. Ako to store, se jim ni treba bati "radikalizma".

Največje letalo v deželi podre hiše

Druge tri hiše je pa poškodovalo

New York. — Fokkerjev monoplan "F-32," ki so ga smatrali za največje letalo v Združenih državah, je v sredo padel v bližini letališča na štiri hiše. Eno hišo je popolnoma podrl, druge tri so pa poškodovane. Monoplan je zgorel, toda dva letalca sta ušla le lahko ranjena.

Se ne more pritoževati

Seattle.—Trgovec moških oblek "Happy" Hanson, ki ima več trgovin v tem mestu, pravi, da lahko dobi prodajalnih pomočnikov proti $25 tedenske plače kolikor hoče. On je zelo idealen delodajalec, kar je razvidno iz dejstva, da njegovi pomočniki delajo od 8:30 zjutraj pa do polnoči.

Izgredi med delavci v Berlinu

Berlin, 29. nov. — Včeraj so bili krvavi spopadi med komunisti in socialisti v berlinskem predmestju Widenwegu. Okrog 22 je bilo ranjenih, dva smrtno. Policija je napadla oboje in aretirala 40 izgrednikov.

PLETENINARJI PROSLAVILI ZMAGO V PENNI

'Zmagoslavni pohod' in pridobitev trgovcev za zahteve stavkarjev. Kompanija se je zgrudila

Nazareth, Pa. — (F. P.) — Odkar je prišel Louis Budenz v te kraje vzhodne Pennsylvanije, da "amerikanizira" pleteninarske podjetnike in trgovce in da organizira tisoče pleteninarskih delavcev tega okrožja, je šel spanec stoprocentnežev k vragu. S svojo slikovito taktiko, s katero že zadnjih par let drži openšaparske gospodarje v tej industriji, je prisadjal v nekaj mesecih več "sitnosti" tukajšnjim "babbitom" kot vsi ostali prekucuhi v zadnjih desetih letih.

Ta del republikanske trdnjave je nadvse konservativen. O uniji ali delavskem gibanju je bilo ljudstvu toliko znano do zadnjega časa kot na primer povprečni Amerikanec pojmuje balkansko, turško ali ruske "vprašanje". Organiziranje delavcev je bilo v tem kraju tabu in predsodki proti delavski organizaciji nič manjši kot obstajajo na jugu.

Budenz je zadnje poletje prišel v ta kraj, si ogledal teren in pričel agitirati za unijo. Bil je pognan iz mesta z grožnjo, da ga operejo v smolnati kopeli, ako se drzne vrniti. Ker agitacija nikakor ni prenehala in so delavci pričeli prejemati po pošti "Nazareth Hosiery Workerja", je Kraemer kompanija izposlovala proti Budenzu in pleteninarski uniji začasno sodnijsko prepoved, s katero je upala napraviti konec vsaj agitaciji.

Ker pa idej ni mogoče zadržati s sodnijsko prepovedjo in tudi ne zaustaviti agitacije za delavsko organizacijo, ako je vodstvo dovolj drzno in spretno, je kljub prizadevanju kompanije postalo okrožje Nazaretha pravo pozorišče v agitacijskem smislu. Vršil se je shod za shodom na obronku — ker v mestu samem so še vedno prepovedani — letaki in delavski časopisi so pričeli zahajati v vedno več stanovanj in delavska misel se je vedno bolj širila.

Rezultat te kompanije je bil mnogostranski. Družba je "zavarovala" svoje delavce povrhu sodnijske prepovedi tudi z "yellow dog" pogodbo. Vse to pa ni preprečilo stavke in tudi ne dejstva, da se med trgovskim delom prebivalstva podira zid protiunijskih predsodkov. Lokalni trgovci, babbiti v najpopolnejšem smislu, so bili in so deloma še najboljši zavezniki openšaparskih podjetnikov.

Pod spretnim vodstvom Budenza, ki je obenem tudi urednik mesečnika "Labor Age", glasila progresivnih unionistov, so šli stavkarji na delo in pričeli podirati zid predsodkov med trgovci. Rezultat tega je, da so v nekaj tednih pridobili na svojo stran 78 trgovcev, ki so podpisali protest proti uvažanju skebov in proti oboroženim čuvajem. Trgovci, ki imajo glavno besedo pri "javnem mnenju" in so "persona grata" v očeh prebivalstva, skušajo sedaj posredovati pri kompaniji v interesu stavkarjev.

Kompanija je na drugi strani tudi kompletno pogorela na sodišču, kjer je iskala trajno sodnijsko prepoved proti uniji in njenim organizatorjem. Zaslišanje o tej stvari se pretrgoma vrši že par mesecev. Kompanija je končno kapitulirala s tem, da ni posadila na klop za priče svojih uradnikov, odpoklicala je svoje poslovne knjige in je potom svojega odvetnika odprto priznala pred sodnikom, da so njene trditve, nanašajoče se na aplikacijo, neresnične.

Kapitulacijo kompanije so delavci proslavili z velikim "zmagoslavnim pohodom," ki bi bil pred par meseci absolutno nemogoč radi splošnih predsodkov do unije. O vprašanju trajne sodnijske prepovedi bo odločilo sodišče dne 16. decembra.

Glede sedanje stavke je nemogoče reči, kako bo izpadla. Kar je splošnega pomena, je to, da se z "novo" taktiko porušijo največji predsodki proti delavskemu gibanju in da je mogoče organizirati tudi take delavce, ki so "nepristopni" do organizacije, vsaj tako namreč radi trdijo konservativni delavski voditelji.

Samomor kapitalista na zahvalni dan

Chicago. — James Barrett Pauley, predsednik direktorija Miami Coal kompanije v Indiani, je na zahvalni dan ustrelil svojo ženo in nato samega sebe v svojem stanovanju v Ambassador hotelu. Dvojna tragedija se je izvršila baš v momentu, ko sta imela oba sedeti pri zahvalnem obedu v skupini milijonarjev, h kateremu sta bila povabljena. Dva motiva sta omenjena. Prvi je, da sta bila pri slabem zdravju, drugi pa, da sta oba igrala na borzi in izgubila velike vsote denarja.

Tajnik Davis predlaga 8-urnik za gospodinje

Dal bi jim tudi dva tedna počitnic

Washington, D. C. — James J. Davis, tajnik delavskega departmenta, je na zahvalni dan v svojem govoru na radio predlagal, da ameriški delavci poklonijo svojim ženam osemurni delovnik in vsako leto dva tedna počitnic. Davis je posvetil ves svoj govor slavospevu gospodinjam, rekoč med drugim, da je žena povprečnega mezdnega delavca "največji manažer na svetu."

Delavec ve kaj pomeni osemurni delovnik zanj, toda njegova žena, ki je zaposlena od nedelje zjutraj do sobote zvečer, ne ve tega," je rekel tajnik. Delavska gospodinja dela tudi podnevu in ponoči, če je otrok bolan. Njen mož bi se moral zavedati, da kratek delovnik more priti najprej doma, tako da bo njegova družica imela samo osem ur dela, en dan počitka v tednu in vsaj dva tedna počitnic v letu."

Domač drobiž

— Slovenski društveni klub v Willardu, Wis., priredi v soboto 30. t. m. angleško operето v dveh dejanjih, 'Hearts and Blossoms,' v slovenskem Narodnem domu.

— Rojak Joe Škraba v Barbertonu, O., je zadnji teden ustrelil svojo ženo Elizabeto in smrtno ranil samega sebe. Najbrž umre tudi on. Vzrok tragedije je ljubosumnost. Ostalo je pet otrok, med katerimi je najstarejši 14 let star. Škraba je bil v Barbertonu 12 let. Bil je član društva Sv. Jožefa št. 110 KSKJ in spadal je k slovenski cerkvi.

— V Rockdalu, Ill., je umrl Anton Pucelj.

— Peter Švegel v Milwaukeeju se je ta teden zagovarjal pred sodiščem radi umora Jos. Škraja in bil je obsojen na tri leta ječe.

Watt odstavljen

Pittsburgh. — John J. Watt je bil po glavnem odboru Natl. Miners unije odstavljen kot predsednik. Do tega je prišlo, ker je baje prejemal denar od John L. Lewisa po zatrditvi tajnika unije Pat Tooheyja. Koliko je na tej trditvi resnice, se ne ve. Znano pa je, da je Watt odprto nastopil proti komunistom radi njihove taktike. Bil je pozvan pred odbor, da se zagovarja, česar pa ni storil. Watt je vodil več let opozicijo proti Farringtonu in Lewisu in je bil izključen iz United Mine Workers unije pred par leti.

Muste lopnil po Hoover-Greenovem paktu

Kritizira voditelje radi "mirovne obljube". Obljuba podjetnikov, da ne znižajo plač, ni vredna pičkavega oreha

New York. — (F. P.) — A. J. Muste, predsednik Konference za delavsko progresivno akcijo in načelnik Brookwooda, je v imenu laboritov ostro napadel stališče konservativnih unijskih voditeljev, ki so Hooverju obljubili, da bo delavstvo mirovalo, dokler traja industrijska depresija. To akcijo voditeljev Ameriške delavske federacije imenuje "slabo, nepotrebno in sramotilno kupčijo."

"Velebiznis, profitarji in špekulanti, ki so odgovorni za krizo, v kateri se narod nahaja, so naredili imenitno kupčijo," pravi Muste. "Dosegli so znatno znižanje korporacijskih davkov in davkov na velike dohodke. Vlada jim je poklonila ves svoj aparat v svrho zadaljevanja "bussinesa ponavadi." Delavstvo pa je ponižno obljubilo, da bo "pridno" in da je zadovoljno z obstoječimi plačami.

"Kaj je pa doseglo s to obljubo? Nič drugega kot obljubo, da podjetniki ne znižajo plač, kar je vredno toliko kot je vreden ček za milijon dolarjev, ako ga prejmeš od človeka, ki nima centa v banki. Tovarnarji so gotovo dovolj zviti, da ne bodo naznanili splošne redukcije plač. To tudi ni potrebno, ker plače lahko znižajo na različne načine, kar je imelo milijone delavcev priliko se prepričati na časa depresije leta 1920-21.

"Ako izjava voditeljev ADF samo pomeni, da je v 'slabih časih' težje organizirati, izvojevati stavke in doseči zvišanje plač, jim radi tega ni bilo potrebno hoditi v Belo hišo; in tudi delavstvo ne potrebuje to izvedeti od svojih voditeljev.

"Ta ponižna obljuba, da delavstvo ne bo iskalo zvišanja plač, more imeti le demoralizujoče posledice na delavstvo; in sicer je prišla v času, ko bo delavstvo prisiljeno, da se upre poskusom znižanja plač, podaljšanju delovnih ur in voditi rezistenco proti poskusom za zvišanje produkcije; ravno tako je prišla ob času, ko so delavci na jugu v krvavem spopadu za izboljšanje svojega življenjskega standarda."

Muste nadalje pravi, da Ameriška delavska federacija sledi "odmevom velebiznisa, ali pa zavzema pasivno stališče v vsakem kritičnem času. Naj delavstvo povsod odprto pokaže, da ne misli odnehati od svojih zahtev, da bo rezistiralo vsakemu poskusu za znižanje mezd in da ne bo dalo nobene garancije za mir toliko časa, dokler ni odpravljena špekulacija in vse forme izkoriščanja. Delavstvo mora korakati naprej, se mora organizirati in konsolidirati svoje ekonomske, politične in socialne sile."

Voditeljica rajonskih delavcev šla v šolo

Elizabethton, Tenn. — Mlada in bojevita Margaret Bowen, ki se je izkazala dobro voditeljico v stavki rajonskih delavcev v Elizabethtonu, je šla v šolo za delavke, ki je bila ustanovljena preteklo jesen v Vineyard Shoru, N. Y. V šoli bo ostala do prihodnje spomladi. Zadnje čase je bila na agitacijski turi po vzhodu v interesu kampanje za organiziranje tekstilnih in rajonskih delavcev na jugu.

Običajna poslovitev

San Francisco. — "Nimam nesorodnikov, ne denarja in ne dela. Goodbye!" S temi besedami se je poslovil 47 letni delavec A. McCall in se preselil v večna lovišča.

Stavkarjem v Marionu grozi dolg zapor

Predsodki igrajo glavno vlogo pri obravnavi marionskih stavkarjev. Šerif Adkins ni streljal, toda....

Marion, N. C. — (F. P.) — Skoraj dva tedna že traja obravnava proti marionskim stavkarjem. "Država" v osebi okrajnega prosekutorja, sodnika Cowperja, poroto in štirih odvetnikov tekstilnih družb skuša na vsak način spraviti glavne voditelje stavke v dolgoletno ječo. Te je razvidno iz poteka obravnave, ki je prava farsa.

Glede prve obtožnice "upora proti državi" je bila stvar toliko smešna, da je bil ta del obtožnice vržen z dnevnega reda. Bila je preveč tudi sodniku Cowperju, o katerem se ne more reči, da je simpatičen delavstvu. Z drugim delom obtožnice, namreč "povzročanje nemira," upa prosekucija poslati Hoffmana in druge voditelje vsaj za nekaj let v zapor. Maksimalna kazen na podlagi te obtožnice je deset let zapora.

Pri obravnavi igrajo predsodki najglavnejšo vlogo. Prosekucija skuša na vse načine vzbuditi dovolj mržnje proti obtožencem, največ proti Hoffmanu, ker je "sunanjec." Dokazati skuša, da je on v tajni svezi s komunisti, da je faktično ščuval stavkarje na nepostavna dejanja in da je nekojšnji ustroma navaden prekucuh.

Pri izpraševanju prič porabi vsako priliko, da prilije nekoliko olja na predsodke porotnikov, ker edino na ta način upa doseči pravorek krivde. Dokazov za nepostavne čine nima nobenih. Od izpovedi prič je razvidno to, da so šerif Adkins in njegovi deputiji nastopali ves čas stavke nad vse provokativno napram stavkarjem. Edini dokaz "nemirov" je dejstvo, da je neka 23-stavkarica izpovedala, da je s palico udarila nekega pomožnega šerifa, česar pa 'ne obžaluje.'

Šerif Adkins je med pričanjem rekel, da bi bilo še več ljudi ubitih, ako bi bil on imel "nerve" streljati. Zagovornik Johnston je Adkinsa obtožil z direktnim vprašanjem, da je on kriv vseh nemirov radi svoje nekompetentnosti. Ta brutalen odgovor Adkinsa pokazuje, s kako hladnokrvnostjo postopajo podjetniki in "država" proti stavkarjem.

Kadar bo konec te farse, se bo pričela obravnava proti osmim pomožnim šerifom, ki so obtoženi umora šestih stavkarjev. Vršila se bo v gorskem mestecu Burnsvillu v sosednjem okraju. Civil Liberties unija pravi, da bo počakala s tožbami za odškodnino toliko časa, dokler ne bodo končane te obravnave. Civil Liberties unija bo tožila oblasti in mogoče tudi superintendenta Marion Mfg. kompanije za odškodnino v interesu dedičev padlih žrtev.

Byrd na poletu na južni tečaj

New York. — Richard E. Byrd, ki se nahaja že leto dni v južnem ledenem pasu, je 28. novembra sporočil, da tega dne poleti na južni tečaj, ki se nahaja 1600 milj od njegove baze "Mala Amerika." S seboj na polet je vzel tri spremljevalce.

79-letni starec oče dvojčkov.

Arkadelphia, Ark. — J. B. Meador, star 79 let, je na zahvalni dan postal oče dvojčkov, ki jih je porodila njegova žena. Meador ima veliko število vnukov in pravnukov.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, za primer (Okt. 31-29), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da vas vam list ne ustavi.

Ali bo mir ali vojna?

V Mandžuriji je še vedno mir — toda za solncem pride dež in za mirom, ki sije v Mandžuriji, pride lahko vojna. Vse je mogoče.

Listi sicer poročajo, da se Kitajci in sovjetski Rusi napadajo in pobijajo s kroglami in bombami — prav tako kot v vojni; poročajo tudi, da so sovjetske čete zadnje dni ponovno udrle na kitajska tla in da ženejo Kitajce pred seboj kakor čredo ovac proti Harbinu ali kamor že, saj je vseeno. Ampak drugi listi, ki so bolj informirani in resnicoljubni, nas zagotavljajo, da je to vse skupaj bunk. Zagotavljajo nas, da so sovjetski Rusi enostavno zapodili z meje jato kitajskih banditov, ki so udrli v Sibirijo z namenom, da okupirajo vso rusko zemljo od Vladivostoka do Uralov; pa so se opekli. Rusi, ki stoje natanko na meji, so pognali kitajske bandite s tako silo iz Sibirije, da še danes lete po zraku proti Pekingu. That's all. To je vse kar je, nas zagotavljajo — in kaj hočemo drugega kot verjeti!

Falotski listi dalje poročajo, da Kitajci apelirajo na Ameriko, Ligo narodov in ves svet — tudi na Rusijo? — za pomoč. To je smešno. Kakšno pomoč bi radi? Kdo jim pa hoče kaj slabega? Saj je mir! Kdo je napovedal vojno? Kdor hoče pomoči, mora biti prej po krščansko napaden z vojno napovedjo. Končno so kitajski banditje — to, slišimo, da so in drugo niso — podpisali Kelloggov mirovni pakt in sovjetski Rusi so ga tudi podpisali — in oboji izjavljajo, da so za mir, da hočejo mir, nič drugega kot mir in ne marajo nobene vojne.

Zadeva je kočljiva zaradi tega, ker ljudje se še niso navadili na Kelloggov mir; čim se vsi dobro privadimo, se ne bo nihče razburjal, čeprav sovjetska armada prilomasti dol do Kantona. Kadar bomo dobro pojmili novo dobo, bomo tudi rekli, da se kitajskim banditom to šika, zakaj pa podpisujejo Kelloggov pakt in potem kupujejo stare puške in skrhane nože od Japoncev in Nemcev?!

Koncem konca — kaj nas briga Mandžurija? Koliko nas je, ki niti ne vemo, kje je ta kraj in če je to dežela, gora, reka ali kača? Toliko vemo, da je nekje na Kitajskem in Kitajska nam je španska vas. Dalje vemo, da je Kitajcev kot listja in trave, pa si mislimo sami pri sebi — vsaj tisti, ki smo še dobri kristjani in se razumemo na ljubezen do bližnjega, si mislimo — da ni nobene škode, če danes ali jutri zmanjka dva, pet ali deset milijonov bedastih Kitajcev — pardon: kitajskih banditov — ki so še daleč za civilizacijo. Kaj pa imamo od Kitajcev in Mandžurije? Mar so oni redniki naše prosperitete in visoke in svetle zapadne kulture? Bunk!

Zaradi nas se Mandžurija lahko pogrezne, kamor se hoče, samo v Ameriki ne sme ven priti! . . .

Kam gre dolar

Vsak dolar, ki ga plačaš zvezni vladi v formi dohodninskega davka, je potrošen takole: za armado 31 centov, mornarico 26 centov, za vojaške invalide v bolnišnicah 5 centov, za penzije 20 centov, za razna raziskovanja dva centa, za vse druge vladne potrebe — kongres, sodišča, administracija in diplomacija — 16 centov.

Ogromna večina gre torej za Kelloggov mir in posledice tega miru.

Pa dajmo še en dolar!

Telesna sužnost na jugu je nekoč pognala Ameriko v civilno vojno. Pravijo, da se zgodovina ponavlja. Dogodki v Severni Karolini namigujejo, da jug se ne gane nikamor brez civilne vojne.

Rockefeller je bogatejši čim je starejši. V desetih letih bo star sto let in takrat bo vreden dve milijardi dolarjev. Koliko bo naš Mike vreden, če doživi sto let?

Praznik zedinjenja bo lep, kadar bomo res zedinjeni.

Mussolini ni edini, ki ima podanike v Ameriki.

O svoboda, ti si kakor vlačuga! — bi rekel naš Cankar.

Glasovi iz naselbin

Slovenski dom

Milwaukee, Wis. — V enem tednu 52 novih delničarjev za slovensko narodno kulturno središče. Teh 52 delničarjev je podpisalo oziroma plačalo 71 delnic.

Kdo pa je bil tako aktiven v tem tednu? Mogoče so vsi direktorji zavihali rokave in šli na delo? Ne še, ampak nekaj novih od teh je pa le stopilo v ofenzivo—Alvin Gleyeck, Frank Schuler in Joe Evanich, potem pa že nam poznani Kovačič, Rozman, Perko in Medle. Vsi ti so pridobili 38 delničarjev. Izven direktorija pa so se na družbin apel pridružili novi k aktivnemu delu. Poleg Joe Stampfelna, Gabriel Pahorja in Antonije Vičič nas je nepričakovano presenetila delničarka Antonija Čertežnik z 18 novimi delničarji, ki so podpisali 28 novih delnic. Mrs. Čertežnik poznamo kot aktivno delavko pri društvih, petju in dramatiki. Vemo, da se v nji ni porodilo samo trenutno navdušenje za to skupno in veliko narodno stvar. Le bolezen, ki jo je priklepala doma za dolgo časa, jo je odvračala, da že ni prej kaj več pripomogla k stvari. Slišali smo večkrat, da je dejala: "Le čakajte, da bo meni zopet boljše, šla bom med svoje znance in prijatelje." In res, komaj je nekoliko okrevala, že jo najdemo tako uspešno na delu. Ona meni, ako bi vsak malo pripomogel k stvari, bi bilo delo hitro dovršeno. Saj vsak rad vzame delnico, samo vprašati je treba. Te delničarje je pridobila v par urah tekom dveh dnevov. Za vse, ki jih je ona pridobila, jamči, da so dobri, da bodo podpisane delnice plačali. Lepo je to in posnemanja vredno. Sicer pa pravi neki star pregovor, da mož drži samo en vogal pri hiši, žena pa tri. Pri Domu sedaj manjka še treh vogalov, in mi dobro vemo, ako se ženske le nekoliko bolj živo poprimejo tega dela, bodo prav kmalu vsi štirje vogali skupaj.

Stopile so pri pridobivanju delničarjev že štiri na plan: mrs. Vičič, mrs. Kovačič, mrs. Hoynik in mrs. Čertežnik. Upamo, da dobe kmalu še večjo družbo. Saj jih je v naselbini mnogo, ki se močno zanimajo za društveno življenje. Dom in društva pa morajo biti vedno v najtesnejši zvezi. Ne moremo reči, da dosedaj družba Slov. doma ni imela v gotovih ozirih ženske pomoči. Kar je storilo že na primer društvo "Napredne Slovenke" št. 6 SNPJ in posamezne članice je mnogo vredno in se ne sme nikdar podcenjevati. Videli smo zopet njih lepo skupno udeležbo na Zarjini prireditvi za Dom. Besede vedno samo mičejo, a vzgledi vlečejo, in one dajejo lep vzgled. Opažati je že marsikje mnogo posnemanja.

Sledeče smo vpisali zadnji teden v družbine knjige kot delničarje in delničarke:

Fran Kaker, Valentin Virtich, John Bačun, Baltazar Staydohar, Josephine Rozman, Louis Rozman, Frank Vertačnik, John Jarc, John Mesarich, Mary Mesarich, Vincenc Sharner, Frank Starič, mrs. Carl Rady, Frank Krhin, Anton Starič Jr., Frank Poličnik, Emil Hrast, Lawrence J. Beyer, Frances Čertežnik, Fany Chandek, Henry R. Čertežnik, Frank Čertežnik, John Rojten, Josephine Slatnik, Ana Goršek, Angeline Delopst, Fr. Delopst, Louis Mraz, Fred P. Gramann, William Druminsky, Frank Sagadin, Joseph Kazale st., Anton Trante, Joe Žagar, Joe Grivetz, Matt Kutner, John Evanich, Mary Evanich, Mary Matitz, Frank Matitz, mrs. F. J. Čertežnik, Rich. Čertežnik, Frank Čertežnik ml., Martin Rebernišek, Christina Rebernišek, Vincent Goll, Joseph Kramer, Joseph Zehel, Leo Oblak, John Matevc, Anton Štalitz, Peter Bartl, Ferdinand Kuhar, Frank Rupar, Frank Mateve, Andrew Evanich, Stela Evanich in Roze Evanich.

Končno priporočamo, da se vsi ti novi, kakor tudi prejšnji delničarji, in tudi vsi drugi Slovenci v Milwaukeeju in okolici, ki še niso delničarji, vtisnejo v spomin 15. december, ko bo imela družba svojo prireditev v S. S. Turn dvorani. Vršil se bo dvojni užitka polni program popoldne in zvečer. Popoldne ob 2:30 bo pevski koncert opernega pevca g. Svetozar Banovca, in zvečer ob 7:30 tridejanka "Namišljeni bolnik." Kdor bi to zamudil, bo veliko zamudil; zato je naša dolžnost, da vse o tem večkrat obveščamo, da ne bo izgovorov, da niso vedeli.

Joe Matoh, tajnik.

Posledice potresa

New Waterford, Kanada. — Precej močan potresni sunek, ki je 17. nov. pretresel okolico Grace Bayja, je napravil veliko razburjenje med prebivalci. Potres je trajal tri minute. Ker se v okolici nahaja cela vrsta premogovnikov, so ljudje mislili, da se je pripetila eksplozija v enem ali več rovih, dokler ni prišlo obvestilo od rudniškega inspektorja, da se v rovih ni dogodila nobena nesreča.

Ko je prišel prvi sunek, so ljudje bežali iz stanovanj. Sunek je bil tako močan, da so se majala poslopja in v trgovinah je padlo blago s polic. Podrlo se je nekaj dimnikov, a večje nesreče ni bilo.

Neka ženska v Joliletti je umrla vsled pretresenja živcev. V gledališčih je nastala panika, ko so ljudje v strahu hiteli na prosto. V pristanišču v Sydneyju so naredili veliko škodo valovi, ko je postalo morje nemirno takoj po potresnih sunkih. Voda je poplavila ceste in za nekaj časa je bil ves promet ustavljen. Poklicani delavci so pa kmalu odstranili zapreke na cestah in promet je bil zopet upostavljen.

Poročevalec.

Glas iz Kanade

Toronto, Kanada. — Večkrat prebiram ameriško časopisje, ker me zanima življenje rojakov v Ameriki, zato sem mnenja, da se tudi oni zanimajo za razmere svojih rojakov v Kanadi.

Mnogo naših rojakov je že obiskalo Kanado, je pa tudi veliko število onih, ki vedo o ti deželi malo ali skoro nič. Sicer je res, da so Slovenci zelo razkropljeni po Kanadi, ali glavni vzrok, da nas rojaki ne poznajo v Ameriki, je v tem, da se redkoma oglašamo v javnosti. Ko sem bil še v stari domovini, sem se večkrat pogovarjal z Amerikanci, ki so prišli na obisk, ali noben mi ni mogel veliko pojasniti o kanadskih razmerah. To je bilo seveda pred več leti, ko se naši ljudje še niso izseljevali v Kanado. V starem kraju sem naletel le na enega človeka, ki mi je nekoliko opisal deželo.

Danes je drugače. Kanada se je v zadnjih par letih tako razvila, da je poznana skoro vsakemu Amerikancu. Obiskujejo jo v velikem številu in mnogo naših rojakov ima svoje sorodnike ali prijatelje v Kanadi. Nekateri pridejo v Kanado, da si potolažijo žejo, čeprav imajo tudi v Ameriki pijače v izobilju, vendar je naša boljša. Mnogi naši rojaki so postali kanadski državljani in so zelo ponosni na to. Glede delavskih razmer se ne moremo pohvaliti. V tem oziru je tukaj slabše kot v Združenih državah, posebno po zimi se slabo dela. Vzrok temu je premalo razvita industrija. Nekaj naših ljudi je zaposlenih v tovarnah, a večina se mučí po rudnikih. Plača je nizka, a kaj hočemo, vsak se bori, da si zasluži za vsakdanji kruh.

Toronto je precej veliko mesto in tukaj je tudi precejšnje število Slovencev. Imamo dve podporni društvi, eno SNPJ, drugo KSKJ in obe se prav dobro razvijati. Sprva smo imeli samo enega, pozneje pa je bilo ustanovljeno drugo, da je bilo vsem ustreženo. Razlika mora biti tudi pri društvih kakor je pri drugih stvareh. Društvo SNPJ prav dobro napreduje in je v kratkem času svojega obstanka pomnožilo število članstva. Dobra stvar se sama hvali in tako tudi naše društvo, kar pa ni po volji članstvu druge jednote, kar je pač umevno, vsem ljudem pa ne more ustreči niti Bog.

Prosil bi dotično osebo, ki meče blato na društvo SNPJ, naj pomete pred svojim pragom. Želel bi, da bi se bolj zanimala za svojo jednoto in morda bi našla tudi tam kaj pomot. Gleda naj tudi, da bodo vsi člani društva izpolnjevali dolžnosti, da bodo hodili k spovedi, kakor jim nalagajo pravila njihove organizacije, kar se zdaj ne godi. Očistite najprej sebe, da vas bo vesel župnik, potem se šele zanimajte za druge. Svoje bolnike bomo še nadalje pošiljali k zdravniku, da se bodo ravnali po njegovih predpisih, vam pa prepuščamo, da delate po navodilih odbora vaše organizacije. Nisem nasprotnik ne enega ne drugega društva, ker morata obe vršiti dolžnosti napram članstvu, da dobi delavec, ki je bolan ali se poškoduje, podporo, ki mu je v pomoč v slučaju nesreče.

Nahajamo se v tuji deželi, kjer smo odvisni eden od drugega. Nekaterim gre nekoliko bolje, drugim zopet slabše, vendar bi se morali ljudje, ki se štejejo za dobre kristjane, držati reka, ki pravi, da morajo ljubiti svoje neprijatelje kakor sami sebe. Ako se bodo držali tega pravila, jim ne bo žal. Pomagaj človeku, o katerem misliš, da je na napačni poti, pa ti bo enkrat hvaležen. Ako ti je bila usoda bolj naklonjena kot kateremu drugemu, je to tebi v korist in vso srečo vživaš sam. Ne polagaj novincu zaprek na njegovo pot, ker bil je čas, ko si se moral boriti z enakimi potežkočami v življenju, kakor se mora sedaj on.

Čian.

Prijazen odgovor

Cleveland, O. — V Prosveti z dne 21. nov. sem čital dopis od zastopnika A. Z., v katerem se nekam čudno obreguje nad mano in to brez vsakega vzroka. Ko sva se slučajno srečala na najini poti pri agitaciji za Prosveto in Proletarca, sva se lepo pozdravila in govorila sva o raznih stvareh kot dva napredna človeka in zastopnika naprednih listov. Med tistim pogovorom sva si pravila svoje dežjvljaje in A. Z. mi je opisal svojo nesrečo, ki ga je zadela ob času njegove dolgotrajne bolezni. To sem čul tudi od drugih in pri njegovem opisovanju dogodkov se mi je zasmilil in obenem sem bil pa tudi vesel, ko je dejal, da je zdaj skoro popolnoma zdrav, dasi je že precej v letih.

Med pogovorom sem jaz omenil mizerne delavske razmere v Pennsylvaniji in drugod. Rekel sem, da so sedanji časi prav slabi za agitacijo, ker ljudje malo delajo in še manj zaslužijo. Nekateri imajo velike družine in razume se, da ako se pri njih oglasi še bolezen, trpe pomanjkanje, ker nimajo denarja. Pripovedoval sem, da sem začasa svetovne vojne zaslužil od $15 do $18 na dan in včasih celo več, kajti naši ljudje so takrat dobro delali in imeli so denar. Pripomnim naj, da sem takrat agitiral za liste, obenem sem pa tudi prodajal knjige, katere sem nosil s seboj. Takrat se ni hotel nikdo priglasiti za zastopnika lista, ker so ljudje povsod dobro zaslužili. Bil sem na agitaciji skoro sam in sem vztrajal do danes. Med tem časom sem veliko naredil za Prosveto in SNPJ in zato ni treba nobenega hvalisanja kot to A. Z. omenja sam. Moje delo je poznano društvu št. 147, katerega član sem že 13 let, in tudi gl. uradnikom SNPJ.

Stikanje po hotelih (tam se ne stika, pač pa se mora plačati) nima po mojem mnenju ničesar opraviti s stvarjo. Jaz sem sem neštetokrat prenočeval pri naših ljudeh in sem jim za uslugo hvaležen, vendar sem moral velikokrat stanovati v hotelih, ker slučajno nisem mogel dobiti prostora drugod ali pa mi je tako bolje kazalo, toda za menoj ni še nihče plačeval računov. Mene prav nič ne briga, kaj dela in kje spi A. Z., ali kdo drugi, ker to ni moja stvar. Torej kje je tukaj kakšno hvalisanje? Omenim naj tudi, da sem odšel iz naselbine Johnstown in okolice v dobrobit br. A. Z. in J. S., ker nisem hotel, da bi mi hodili eden za drugim in si tako delali škodo.

Toliko v prijazen odgovor br. A. Z. kot prijatelju in sobratu.

Anton Jankovič.

Skoraj četrt milijona ima petdnevnik

Washington. — Zvezni biroj za delavsko statistiko poroča, da je 237,674 delavcev doseglo skrajšanje delovnika na pet dni v tednu. To velja večinoma za delavce v gradbeni in tiskarski industriji.

Erik Mjöberg:

Kraljestvo mrtvih na Bornu

Opisati hočem kraljestvo mrtvih med ekvatorijalnimi narodi da bodo čitatelji spoznali, kolika razlika obstoji med znanimi oblikami v severnih in južnih conah. Pri tem igra podnebje zelo važno vlogo.

Daleč naokrog je razširjeno zmotno naziranje, da je na ravniku toplejše, kakor severno in južno od njega. Za časa mojega bivanja v subtropskem kimberleyskem okraju na severozapadu Avstralije je kazal moj pravilno idoči toplomer 51 do 53 stopinj Celzija v senci, in sicer skozi cele tedne. Ponoči je padlo srebro na 35 stopinj. Kri je vrela v žilah in nehote so prišle čez ustne besede: "To je pravcati pekel!" Ves čas mojega bivanja na ravniku nisem nikoli doživel višje temperature od 35 stopinj Celzija. Zato pa je v tistih krajih vlaga v ozračju vse višja kakor pri nas. Vročina mogočnejše pritiska kakor v suhi, od solnca prežarjeni Avstriji.

Avstralija je bila za antropologe dolgo časa zagonetna dežela. Kajti tukaj je toliko ljudskih plemen kakor zalivod in med posameznimi plemeni vlada pravcata babilonska zmešnjava glede jezika. Za vselej bo ostala uganka, odkod so prišla ta ljudstva in kdo so bili njih predniki, čeprav se pojavljajo mnenja, da so jih naplavili semkaj veliki valovi s polotokov južne Azije. Ker pa so vrele iz notranjščine Azije nenehoma nove ljudske množice, so se morali prvotni naseljenci umakniti s polotoka Malakke in Sumatre. Od tam jim ni bila čez Banko predolga pot na Borneo.

Dajaki na Borneu imajo izzrazit zmisel za skrivostne stvari. Vse, kar si ne morejo razložiti, ima nanje čarno moč. Ure in ure se lahko pogrezajo v mračna premišljevanja in vrtajo v vprašanja, ki jim ni pojasnila. Če pogledamo Dajaku v oči, se nam zdi, da se v njih izraža vse njegovo predstavotvorno življenje. Duševno življenje Dajakov pa je zelo sorodno z življenjem Malajcev. Pri obeh ljudskih naletih raziskovalec na iste napake in vrline. Vseuničujoči val islama, ki je nekoč zaplal indijsko-orientalski svet od Mekke na zapadu do najdaljnejšega Vzhoda, je segel celo do Bornea. Ampak pri Dajakih ni našel posebnega odziva, pridružilo se mu je med njimi le malo vernikov. Zato lahko hvalimo usodo, da nam je ohranila toliko pristnih prič davnine, ki bi bile s svojimi starodavnimi predstavami v tem primeru izginile. Tako so pa ostale in dajaško srce jih je ohranilo do dandanašnjega dneva.

Zibel Dajakov je tekla v najglobljí temi z ugankami prepredenih pragozdov, daleč od tam, kjer se izlivajo reke, daleč od nabrežij, kjer so si ustvarili odposlanci proroka svoja trdna oporišča. Dajak se je tekom časa naučil tolmačiti zagonetna znamenja in čudeže po svojih prednikih. V potresu in v lomiljenju vej, v enolični nočni pesmi čričkа je videl poslanstvo naravnih duhov, in se je trudil, da bi jih spoznal. Če Dajak zboli, pravijo njegovi rojaki, da so se vzdignili druhovi iz podzemlja, da bi pregovorili bolnika naj se preseli v sabayan, dajaški Had. In kadar ugaša lučka življenja ter se smrtniku bliža konec, skušajo sorodniki in prijatelji umirajočega z vsemi sredstvi pregovoriti, naj še ostane pri njih in bijejo z njim pravi pravcati boj, da ga ne ugrabijo duhovi in ne odpeljejo s seboj v podzemlje.

Kadar pa smrt pristopi k zglavju Dajaka, se začne jok in stok dajaških žena. Prsi pokojnika posujejo z zrnci riža, ki jemljejo nase pokoro za storjene grehe umrlega. Duh pokojnika pa mora nastopiti dolgo in nevarno pot v sabayan. Naj ga na tej poti ščitijo dobri duhovi! Šele drugi dan po smrti se izseli duh iz telesa in zapusti mrliča. Zato ga prej še nasitijo s kuhanim rižem, ki mu ga nudijo skozi ustnice, ki so se zaprle za vedno. Tisti, ki so ostali živi, se zelo boje duha umrlega. Strah jih je, da bi se mrlič utegnil vrniti nazaj mednje in jim prinesti nesrečo v hišo. Zato imajo posebne ceremonije. Kadar dvignejo rakev in jo neso iz hiše vzamejo

(Dalje na 3. strani.)

Dr. K. V.:

Ali je kaj čarovnije vmes?

Mogoče sem izbral malo prehudo besedo za vsebino, ki hočem o nji govoriti. Kajti, so za nami časi, ko so v hudi zmoti pregan čarovnike in čarovnice. Žali, se zdi, naše derno pojmovanje. Pa vendar sem jo zapi čarovnijo. Saj so še dandanes med nami lj je, ki še dajo nekaj na talismane, amulete drugo tako šaro. Torej je še ostalo nekaj diščine v tem smislu iz prejšnjih časov, zl še v presoji razmerja med bolnikom in zdr nikom — s kakšnim očesom gleda lajik na drobnosti zdravnikove preiskave, njegove strumente, ukrepe, navodila. Pa ni tukaj n lajiki nobene razlike, najsi je to inteligent priprosti človek.

Zdravstvo je danes popolnoma druga od onega pred 150 in 200 leti in seveda zdr niki tudi. Verno sliko medicine koncem stoletja nam je narisal o svojem "Namišljen bolniku" francoski pisatelj Moliere. In to nje se v poznejšem stoletju tudi ni dosti izp menilo. Zdravniki v tistih časih res niso niso mogli dosti vedeti in so svoje neznanje krivali v napihnjene besede in obnašanje. dicina pa je pozneje korakala z ogromnimi raki naprej, da je ljudje niti niso mogli p slediti in se ji v svojih naziranjih napram vzporedno z njenim napredkom prilago Nekaj te neubranosti je še ostalo v ljudski ši, in bi jo rad spremenil v lepo sozvočje d tonov — zdravnika in zaupljivega bolnika.

Predočiti si moramo marsikaj, da b presojali po pravici in da ne bomo videli barvano.

Zdravnik, kajneda, je človek kakor vsi d zemljani iz mesa in kosti. Imeti more tudi pake. Eno pa je gotovo! Pripravljal se je svoj poklic dobro dolgo in če je imel volj je mogel tudi pripraviti za svojo težko, pre ko nalogo. In ker je medicina toliko napr vala in ima tudi velike uspehe, posebno še z rom na prejšnje dobe, mora izginiti vsako s ničenje, vsaka misel, da je kaj tajinstven kar bi dišalo po čarovniji. Če česa ne razu mo, ker se tega nismo učili, ne smemo tak svojih mislih sklepati, da se ne da razložiti pa da tudi drugi tega ne vedo. Svoji domiš včasih preveč popustimo vajeti.

Tek zdravniške preiskave je tako nara da bolj biti ne more. Zdravnik najprej po ša bolnika, ga izprašuje, da najde smer za p stoječo preiskavo. Pri tej preiskavi bolj manj natančni, kakor pač presodi, išče zd nik, na posameznih organih za bolezens znaki. Iz najdenih znakov in svojega zna poskuša si ustvariti sodbo, kakšna boleze napadla bolnika.

Daleko največ "čarodejnosti" in lahko ja se drži pa zdravil, kar je umljivo. Saj nik pričakuje predvsem zdravja, in to mu povrnejo zdravila.

In kaj vse da ni v zdravilih! Po ljud gre glas (pravili so mi, ko sem bil še otrok) v lekarnah porabljajo človeško mast, amp samo od rdečelasca. Čudno, da že ni zman lo teh pri tolikšni uporabi njihove lekovite sti?! Pa še marsikaj drugega se sliši. bodo že izpuhteli ti zadnji ostanki prejš časov!

Moderna zdravila niso kar tako pobra ceste, marveč so strogo preizkušena na živ in v bolnicah, preden se začno splošno upo ljati. Delujejo včasih prav za dotično bole pri kateri jih rabimo; pravimo, da so spec na. Seveda ne moremo vedno odgovoriti zakaj z zato, žalibog ne. Tudi pred nami s zastori, za katere še nismo pogledali.

Nikjer nič nenaravnega, nič protina nega, ne pri zdravniku, ne v zdravilih. Po znanstvene metode!

Le bolniki, ljudje, čeprav ne vsi, gle krivo in si tako ustvarjajo krivo sodbo in tega napno napačne odnose z zdravstvom, kor da je v tem nekaj, kar ni prav. Pa se zatekajo vsled napačnega presojevanja, po ljam tudi inteligenti, k raznim mazačem in začkam, kjer zapravijo še tisto zdravje, ka ga imeli. In nazandje se vendar izgubljen novi še vrnejo k zdravniku, ki ima razum nje in srce za njihove dušne in telesne te

Ameriško življenje

44.

Žeparji med oljnimi magnati

Albert B. Ayres je pridivjal na polic postajo v Whitingu in iz njegovih oči je go

"Okraden sem! Iz žepa je šla listni dvesto dolarji!"

"Kje se je to zgodilo?" je vprašal sa inkvizitivno.

"Na seji delničarjev oljne družbe, na ri sta se tepla polkovnik Stewart in m Rockefeller."

"Kaj pa ste vi tam delali?"

"Imel sem pooblastila za 47,328 delnic v prid Rockefellerju."

"Kje ste sedeli?"

"V Rockefellerjevi grupi."

"Lepa reč! Bomo preiskali."

Vesti iz Jugoslavije

DVA UMORA

(Izvirno.)

Maribor, 11. nov. 1929.

V Prekmurju, v občini Ocinje bil v petek izvršen strašen umor. 16-letni rejenec Fran Leker ubil s sekiro pravega sina svoih rednikov, 31-letnega Andreja Langa. Nato ga je zavlekel v po ter vsega krvavega pokril s mo, dočim je okrvavljeno seiro prislonil k vozu v kolarnici. svojem groznem umoru je lel spat na postrešju. Nihče teaj ni vedel za umor, ki se je godil zvečer ob 11. uri. Zjutraj vstala Langova mati, gospodinja, ter šla pokladat živini, agledala je veliko mlako krvi. hitela je v hišo nazaj, da bi oročila to možu, med tem pa je prišel nasproti rejenec, molec Leker. Vprašala ga je, kje je Andrej. Rejenec je hladkrvno dejal, da se je sprl z jim ter ga nato ubil s sekiro, ati mu je zapretila, da pojde orožnike. Fant pa se je oblekel v črno obleko ter izginil neano kam. S seboj je odnesel tudi levlje, ki jih je sezul umorjenu Andreju Langu. Tudi denar mu je najbrže pobral, ker je el pri sebi kakih 800 Din.

Naslednjega dne je prišla sodkomisija iz Murske Sobote, ki ugotovila vse podrobnosti. orilec je baje že večkrat kazal nake abnormalnosti ter je tudi zločin storil gotovo v zmedenem stanju, ker pravega vzroka dejanje ni.

V mariborski okolici pa je bil morjen iz zasede posestnik An- Fingust iz Cirkovcev. V soboo se je odpravil iz Cirkovcev na ariborski trg, kamor je peljal rodajat slanino. Iztržil je kakih 00 Din. Z ostankom okoli 150 slanine in z vsem denarjem se vračal domov. Ko je z vozom il proti domači hiši, je bil izšen nanj napad. Sosedje so zaiali troje zaporednih strelov. teli so gledat ter našli Fingusta v krvi pred domačo hišo. onj se je bil splašil ter zdirjal dvorišče.

Ustreljenega Fingusta so odeli domov ter ga položili na rtvaški oder. Ugotovili so, da ga vsi trije streli zadeli v levo stran prsi ter da so bili bržkone trije streli smrtni. Zakaj bi izvršen ta umor, ne vedo. loino sumijo, da gre za roparski napad, ki pa jim ni uspel ker mogli oropati Fingusta. Pri jem so našli še ves denar.

Iz Maribora je dospela sodna komisija, ki je ugotovila, da je krogla zadela nesrečnika tono v srce, drugi strel je obtičal alo nižje in tretji mu je prestrelil pljuča.

Orožniki so začeli zasledovati storilce, a manjka za enkrat za sledi še vsaka sled.

Začetek poslovanja banskih uprav. — Najnesrečnejša banovina v Jugoslaviji

Ljubljana, 12. nov. 1929.

Včeraj so prevzeli svoje posle bani, ki so pred tedni že položili prisego v Beogradu. Včeraj so bani sklicali svoje uradništvo jim v kratkem govoru sporočili prevzem poslov po banski upravi z banom na čelu. Ljubljanski ban ing. Sernec je nagovoril zbrane uradnike ter razložil pomen tega dogodka, jim polagal na srce, da se odnašajo s strankami ljubeznivo in postrežljivo ter jim velel, naj v službi in izven službe zastavijo vse sile, da se strankarske strasti zatro, ali pa vsaj ublažijo. Ban je naglasil, da bo vse prepovedke sicer pravično, a strogo in neizprosno kaznoval. V imenu uradnikov ga je pozdravil načelnik velikega župana bivše Dravske dr. Andrejka, ki je pozdravil bana kot veščaka in znanca rodoljuba, ki je že toliko storil za naš mili narod. Nato je govoril še pomočnik bana dr. Perkmajer, ki je še podrobneje razložil to reorganizacijo uprave. Po teh govorih je bilo slavje zaključeno, ban je prevzel posle in uradniki so nadaljevali službo pod novim šefom-banom.

Enako so prevzeli posle bani v vseh banovinah.

Za najsrečnejšo banovino je veljal pač vrbarsko s sedežem v Banja Luki. V tej banovini ne izhaja namreč noben časopis, le uradni list, ki ga izdaja banska uprava pod vodstvom generalabana Milosavljeviča . . . Tu morajo biti ljudje srečni, ker ni časopisov, ki bi jim netili strankarske strasti, ki so pač zdaj prepovedane.

Drugače pa je s časopisi v ostalih banovinah sledeče:

Skupno je v Jugoslaviji časopisov-dnevnikov 31, in sicer jih imajo Beograd 6, dravska banovina (Slovenija) 5, Drinska 3, Dunavska 4, Primorska 2, savska 11, vse ostale so brez dnevnikov, a imajo druge liste, tednike in revije. Skupni podatki vseh rednih časopisnih publikacij so naslednji: Beograd 157, dravska banovina 162, drinska 58, dunavska 115, moravska 10, primorska 30, savska 235, vardarska 16, zetska 16, a najslabša je že imenovana vrbaska, kjer razen uradnega lista banske uprave ne izhaja noben časopis, ne dnevnik, ne tednik, ne mesečnik . . .

Vsega skupaj je torej v državi 800 časopisov. Slovenskih je 147, srbohrvatskih 206 v cirilici in 267 v latinici, več pa je mešanih, namreč 82. Nemci imajo 41 in Madžari 28 časopisov, ostali pa so: 6 ruskih, 3 češke, 3 slovaške, 1 romunski, 4 francoski in angleški ter 2 esperanto.

Beremo torej precej, in bi morali biti bolj "brihtni" kot smo.

Divji prašiči v gozdovih. — V okolici Dol na Dolenjskem so v skrbeh radi divjih prašičev. Potikajo se po gozdovih in niso še nikomur storili kaj žalega, a pozimi? Pred zimo imajo strah. Potikajo se po gozdovih od Dol do Radeč, mnogo jih mora biti v Jatni in v okolici Svibna. Ljudje so že mnogo teh rilcev srečali v gozdih ter so v skrbeh pred zimo. Ker so opazili že kar cele skupine, bodo lovci naredili pogon na divje prašiče.

Nekaj številk o našem tujskem prometu

Ljubljana, novembra.

Da se je v naših krajih dvignil tujski promet zadnje čase zelo — vemo vsi. Saj ob začetku Jugoslavije in še nekaj let potem ni bilo nobenega velikega dotoka tujcev v naše kraje. Slovenija in Dalmacija sta bili tudi poprej že precej obiskovani, a ne toliko kot zaslužita. Z nastankom Jugoslavije pa sta obe pokrajini prišli pod naslov Balkan in tujcev je bilo prva leta prekleto malo. Tudi ni bilo dotlej nobene sistematične, dobre organizirane propagande za naše kraje. No — s pomočjo raznih tujsko-propagandnih društev in ministrstva trgovine se je promet tujcev dvignil. Opozorili smo svet na naše lepote, na lepe slovenske kraje in planine ter našo dalmatinsko obal. Uspeh se je pokazal zadnja leta v velikem porastu tujcev v naših krajih v poletnih mesecih. Ljudje prihajajo skeptični, da pogledajo naše kraje, odhajajo navdušeni in ostanejo stalni naši poletni gostje. Ne mislimo trditi, da je naša tujska propaganda sijajna, nasprotno je zelo pomanjkljiva, a zganili smo se z mrtve točke. Več propagande kot mi sami, delajo razni nemški, angleški in francoski pisatelji in novinarji, ki po obisku naših krajev pišejo prav navdušeno v velikih svetovnih časopisih.

Tudi letos kažejo številke lep tujski promet. Skupno je naša važnejša letovišča obiskalo 174.528 letoviščarjev, od teh je bilo 86.350 jugoslovanskih in 88.173 tujih državljanov. Prevladujejo torej inozemci.

Tri pokrajine v državi imajo največji obisk tujcev: Slovenija, Dalmacija in Primorje. Dalmacijo je obiskalo 28.160 naših in 29.676 tuih gostov, Slovenijo je obiskalo 22.592 naših in 26.234 tujih državljanov, Hrvatsko Primorje pa 22.592 naših in 26.234 tujih državljanov. Srbija in Vojvodina imata najmanjši obisk. V Dalmaciji je bil največji obisk Splita, Dubrovnika in Hvara, v Sloveniji pa Bled, Kranjska gora, Rogaška Slatina, Slatine-Radenci in Dobrna.

Te številke so prirejene le po podatkih glavnih letovišč, tako da bi bilo popolno število tujskega prometa še mnogo večje.

Da je Slovenijo obiskalo v poletnem času letos nad 60.000 letoviščarjev — je najboljše priznanje, da vživa naša domovina priznanje.

Skupina tekstilnih delavk iz Mariona, N. C., ki so prišle v Filadelfijo z apelom na delavske organizacije za finančno pomoč in da pomagajo pri delu za organiziranje juga.

IZ PRIMORJA

Pismo iz Julijske Krajine

Trst, 10. nov. 1929.

Pojutrišnjem poteče devet let, odkar je bila podpisana rapallska pogodba. Zanimivo je, da se fašisti te obletnice ne spominjajo, obratno, rapallski dan beležijo med svoje "črne dneve", med dneve neuspehov. Mussolini govori v svojih memoarjih tudi o tem in pravi, da so bili Italijani v vojni zmagovalci, ali "neusmiljeno so bili poraženi v diplomatski bitki. Močnemu in plodovitemu italijanskemu narodu, kateremu so potrebne sirovine in izhodi na tržišča in ki rabi neobhodno zemljo za odvišek svojega prebivalstva, so dali samo nekoliko neznatnih mejnih korektur, dočim so drugi globoko zarezali kolonijalni kolač."

Zato fašisti Rapalla ne beležijo med svojimi zmagami.

*

Na tržaški prefekturi nadaljujejo s preoblikovanjem priimkov. Par primerov: Cedilnik Cedi, Jeršek Gersi, Keber Cheberi, Knabe Ragazzi, Kurinčič Corini, Logar, Logar Logarini, Kožuh Cozzi, Skočaj Salti.

V Trstu se je rodilo v prvih letošnjih mesecih 3188 otrok, umrlo pa je 3347 oseb. Torej je bilo 159 smrtnih primerov več kot rojstev. Leta 1913. je bilo v Trstu v prvih desetih mesecih 6895 rojstev.

Demisijoniral je Anton Orzan, podpredsednik deželnega gospodarskega sveta v Gorici. Orzan je moral odstopiti, ker je služil v vojni kot avstrijski nadporočnik. Domeneghini pa zahteva, kakor znano, da se morajo odstraniti z javnih mest tudi vsi oni, ki so imeli v vrstah sovražnika častniške občine, čeprav so moralno neoporečni.

Svoje pisarne so otvorili novi odvetniki: dr. T. Simčič v Idriji, dr. A. Vogrič v Tolminu in dr. J. Jakončič v Kanalu.

V Gočah pri Vipavi so pokopali 21-letnega visokošolca Borisa Lasiča, najmlajšega sina pok. tolminskega okr. šolskega nadzornika. Mlado življenje je uničila jetika.

Za kruhom v svet. Preteklo soboto (26. okt.) se je odpeljalo iz Trsta okoli 300 kmečkih fantov in mož v Južno Ameriko. Samo iz Idrije jih je odšlo 22 fantov. Tako gredo z rodne, a potujčene grude.

Nesreča z granato. V Opatjem selu se je razpočila granata, ki je ranila tri otoke in sicer devetletnega Josipa Brezigarja ter sestrici sedemletno Rozo in štiriletno Pepco. Otroke so prepeljali v goriško bolnico.

Ogenj. — V noči od 10. na 11. oktobra je ogenj uničil hišo Franca Batagelja v Štomažu na Vipavskem. Domači so si komaj rešili življenje. Ostal jim je nepoškodovan edino-le senik.

Lep uspeh

Hišna: "Vaš fatek, sem slišala, je prav dober telovadec."

Gospa: Kaj bi ne bil! Letos je preskočil en razred."

Dr. K. Petrič:

Zajedavci človeškega telesa

Vsakdanje preiskave človeških izločil na razne zajedavce so me napotile, da vas malo pobližje seznamim z njihovim življenjem in škodami, ki jih povzročajo v človeškem telesu. Zajedavce ali parasite imenujemo v splošnem ona živa bitja, ki se naselijo v kakem živem organizmu, v katerem živijo v brezdelju življenje neprijetnega gosta na račun in škodo dotičnega organizma. Od zajedavcev človeškega telesa so pri nas najbolj razširjene razne vrste glist, trakulj in trihine. Pa si jih oglejmo po vrsti.

Gliste spadajo v vrsto nitastih črvov nematodov. Največkrat se pojavlja od njih vsakemu dobro poznana navadna glista (Ascaris lumbricoides). Navadna glista, razširjena po celem svetu, je bledordeče barve, 15—40 cm dolga, živi pa v tankem črevesju človeka, kjer prejema tudi hrano skozi kožo in leže jajčeca. Iz jajčec se razvijejo v 30—40 dneh ličinke, ki pa ne ostanejo v črevesju, ampak napravijo najprej potovanje po človeškem telesu. Zapičijo se v sluznico črevesne stene in krvne žilice ter potujejo po krvi do jeter, iz jeter pa skozi desno stran srca v pljuča. V pljučih pregrizejo krvne žilice, preidejo v pljučno tkivo in skozi dihalne cevčice v sapnik in žrelo; iz žrela skozi jednjak in želodec v tanko črevesje, kjer dorastejo. Možno je pa tudi, da potujejo iz pljuč v levi srčni del, iz katerega jih nosi kri v različne organe, največ v možgane, ledvice in bezgavke. To potovanje ličink se je dokazalo s poiskusi na živalih. Neki učenjak je pa v to svrho sam pogoltnil okoli 2000 jajčec navadne gliste, nakar je obolel na pljučnici in v krvavih izpljunkih so se našli od 9—16 dne po obolenju ličinke gliste, 50 dan po obolenju pa je izločil potom odvajalnih sredstev preko 600 še nedoraščenih glist. Glista zleže v črevesju več milijonov jajčec, od katerih se samo nekatera razvijejo v ličinke, druga oplojena pa izloča organizem z blatom v zunanji svet, kjer še mesece in mesece ostanejo sposobna, da se razvijejo v ličinke, čim pridejo v človeško črevesje. Prenašajo se pa jajčeca največ po raznem svežem sočivju, ki se gnoji, pred uporabo pa ne opere dobro ali prekuha, lahko pa tudi s tem, da se prijemá onesnažene predmete in se nato pride v dotiko z ustni. Dostikrat se dogodi, da potujejo že doraščene gliste iz črevesja v žolčne cevovode, kjer povzročijo vnetje ali pa skozi želodec in jednjak v usta, nos ali pa celo v čelno votlino. Dogodilo se je pa že, da so popolnoma zaprle črevesni prehod ter s tem povzročile huda obolenja trebušne mrene. O drugih posledicah glist bomo slišali pri skupni obravnavi škod povzročenih po zajedavcih. Pojavljajo pa se najraje navadne gliste pri otrocih od 3—12 leta starosti.

Druga, pri nas manj, v Nemčiji pa zelo razširjena glista je bela glistica ali šilec (Oxyuris vermicularis). Šilec je belkaste barve, 3—12 mm dolg, šilaste oblike, prebiva v danki. Na isti način kot z jajčeci bele glistice, iz katerih se razvijejo v tankem črevesju ličinke, ki potujejo takoj v danko, kjer se oplodijo. Po oploditvi zapustijo samice danko, se naselijo okoli zunanje odprtine danke in zležejo jajčeca, nakar poginejo. Okoli dankine odprtine povzročijo hudo srbečico. Pri praskanju se primejo jajčeca prstov, s katerimi se prenesejo v usta in tako nastane vedno nova okužitev. Razvoj bele glistice traja 6 tednov. Jajčeca bele glistice prenaša na razna hranila tudi muha. Pogosteje se pojavlja pri nas vlasasti bičar ali tenkorepec (Trichocephalus trichiurus ali dispar), ki ima obliko bičnika, spredaj debelejši, zadaj tanek, je 4—5 cm dolg ter se zajeda v sluznico danke iz katere sesa kri. V danki zleže samica tudi do 12.000 jajčec, ki se izločajo z blatom. Sam zajedavec pa le redkokdaj spontano zapusti danko. Okužitev z jajčeci tenkorepca je ista, kot pri navadni glisti. Koliko odstotkov ljudi je okuženih z vlasastim bičarjem pri nas, še ni ugotovljeno. V kolikor sem jaz preiskoval blato na jajčeca zajedavcev, sem jo našel v istem številnem razmerju kot navadno glisto, v mnogih slučajih pa obe skupaj. Statistika iz drugih krajev nam kaže, da je z tenkorepcem okuženih v Londonu 7 od sto ljudi, v Kielu 31, v Parizu 50, v Vici 50, v južni Italiji skoro od 90 od sto.

V tropičnih krajih zelo razširjena, v naših krajih le v rudnikih in pri podzemskih gradbah je črevesni zobač ali tesnoustnica (Ancylostoma duodenale), ki ima cilindrasto v obliki ostrine sekire zakrivljeno telo, je 10 do 15 milimetrov dolga, živi pa v tankem črevesju človeka, kjer leže tudi jajčeca. Oplojena jajčeca pridejo z blatom v zemljo, kjer se razvijejo v ličinke, v usta in dalje v črevesje. V črevesju se tekom 4 do 5 dni trikrat levijo. Po tretji levitvi jim zraste pri prednjem otvoru zobčasta membrana s katero se zajedo v sluznico črevesja in sesajo kri, pri čemer povzročajo tudi črevesne krvavitve. Včasih se zaje ličinka sekiraste gliste tudi v človeško kožo, na kateri povzroči oteklino in rdečilo. Ko pregrize vrhno kožo, preide v kri, po krvi pa v pljuča, sapnik in skozi jednjak v želodec in črevesje. Napravi torej isto pot kot ličinka navadne gliste. Iz jajčec tesnoustnice se razvijajo ličinke samo v temi, zato se okužijo z njimi le delavci, ki kopljejo pod zemljo. V človekovem telesu živi tesnoustnica do pet let.

(Konec prihodnjič.)

Preprečina

Gospodinja: "Ampak, Urška, čemu pa tako črno gledate danes?"

Kuharica: "Ne zamerite, gospa, do zdaj so mi še povsod dejali, da imam modre oči."

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois — Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
SLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 669 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 74th Street, Cleveland, Ohio

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVŠEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....696 E. 162nd St., Cleveland, Ohio
FRANK LEKŠA, tretje okrožje.....P. O. Box 584, Mulberry, Kans.
FRANK KLUN, četrto okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....P. O. Dines, Wyo.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAST.....555 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....510 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POZOR!—Korespondenco s glavnimi uředniki, ki delajo v gl. uradu, se vsi naslovi:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovi na predsednika.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odseka in Jednote vobče, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, tičoče se bolniške podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve, v zvezi z blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na John Goršek, predsednika porotnega odseka.
VSI DOPISI in drugi spisi, namenjeni, listu, uredništvu in upravi ves, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefits should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefits should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.
Articles for publication, announcements, advertisements, subscriptions and all other business pertaining to the official organ should be addressed to "PROSVETA."

KRALJESTVO MRTVIH NA BORNEU

(Nadaljevanje s 2. strani.)

nekaj pepela iz ognja, ki je gorel ves čas poleg mrliča in posujejo z njim sprevod, ker so uverjeni, da bodo na ta način speljali duha pokojnika na napačno sled. Žene pa se ne smejo udeležiti pogreba. Dovoljeno jim je samo glasno jadikovanje, ki se glasi tako dolgo, da jim izgine sprevod izpred oči.

Tretji dan po smrti pride na vrsto "pana". Duh pokojnika in duhovi, ki so prišli v podolgovatem čolnu iz podzemlja, se še niso odstranili. Svojci gredo torej v stanovanje mrliča in vržejo skozi okno kuhan riž ali druge jedi, sekire, nože in posodje, vse kar je pokojnik rabil v življenju pri delu in jedi. To so zadnje žrtve za umrlega, ki naj odženo duhove od oken. Prve tri do štiri večere po pogrebu pa naredijo na določenem mestu ogenj, da na ta način olajšajo pokojniku pot v kraljestvo senc. V Hadu je namreč gorivo drago. Duh vzame iz ognja ogorke in si z njimi sveti pot v onostranstvo.

Med ostalimi živi poslej predstava, da blodi duh umrlega brez miru naokrog. Še vedno ni sprejet v kraljestvo duhov in ne dobi jedi ne pijače, vsaj ne dokler ni "pana" pri kraju. Primeri se čestokrat, da pošlje najeta jadikovalka hrano za njim v sabayan. Obenem prosi ptička-pribočnika, naj poleti k umrlemu v podzemlje in vzame s seboj hrano in druge take potrebščine. Potem zapoje, da je ptič že na potu, da so ga duhovi sprejeli in vprašali, kaj jim prinaša. Ptič odgovarja: "Darove, solze in tožbe svojcev!" Dajaki pripravijo škaf in pomečejo vanj darove: zlato, srebro in žlahtno kamenje. Šele zdaj se duh pokojnika udomači v novi okolici, začne graditi hiše in čolne in živi življenje, ki se jedva loči od življenja v tostranstvu. Nebeških radosti in peklenskih muk Dajaki ne poznajo. Samo globlje misleči Dajaki mepijo, da duša po smrti potuje skozi več svetov, kjer prebivajo duhovi in postaja pri tem čedalje šibkejša, dokler se naposled ne razpusti v megli in zraku.

Dajaki ne vedo nič o stražniku pekla, pač pa jim je znano, da vodi pot čez Stiks. Mnogi dajaški sosedi pripovedujejo o tesnem prehodu čez reko na ozkem iztesanem deblu. Tam preži na prevoznike Cerberus ki ima podobo krokodila in pazi, da se duh ne izmakne. Neko pleme prive- že svojim mrtvecem na nogo biser, da se pokojnik z njim odkupi pri vhodu v drugi svet.

Za kratek čas

Sloviti slikar Picasso je nekoč sedel z mladim možem v neki pariški kavarni. Pogovarjala sta se o različnih strokovnih vprašanjih.

"Ali veste", vpraša Picasso mladega moža, "kaj mora slikar storiti, če ne zna slikati?"

"V šolo mora iti?"

"Ne," odgovori Picasso, "šolo mora ustanoviti!"

* *

Barona Karel in Aleksander sta bila strašno visoka. Karel je imel majorat, Aleksander pa je bil ritmojster v nekem odličnem konjeniškem polku.

Nekega dne se je zaročil Karel z gospodično Tance. Čisto enostavno: Tance. Dogodek je sporočil svojemu bratu. Ta je bil ves iz sebe in je odgovoril brzojavno: "Oče se je v grobu obrnil."

Leto kasneje se je zgodilo Aleksandru, da se je zaročil z gospodično Meze. Čisto enostavno: Meze. Previdno je o tem obvestil svojega brata in dobil brzojavni odgovor: "Hvala Bogu, oče leži zopet prav."

* *

Dvoumnost

Gospod vzame v trafiki dnevnik in plača s stodinarsko novčanico.

Trgovka: "Drobiža mi primanjkuje; prinesete pa jutri mimogrede tisti dinar."

Gospod: "A če me novi težki avtobus v Šelenburgovi ulici povozi?"

Trgovka: "Izguba ne bo velika."

* *

Draga obutev

Gospa vidi v Tivoliju berača, ki mu manjka desna noga. Iz žepa potegne novec za 50 par in mu ga vrže v klobuk. Nato pa klikne:

"Glejte si no, saj včeraj vam je manjkala leva noga!"

"Res je, gospa, tako moram postopati, da enakomerno obrabim oba čevlja. Obuvalo je dandanes tako drago."

* *

Skrbno delo

Ahčin: "Kakšno potrpljenje, da si tako razstavil svoj avtomobil! Ali si potreboval desti časa?"

Benčina: "Nič več kot pet sekund: neki avtobus je vse opravil!"

IVAN JONTEZ

USODNA ZMOTA

Vendar pa njuno intimno razmerje ni rodilo kakih kvarnih posledic, za kar se je imel Janez zahvaliti svoji nezmožnosti v gotovem oziru. Nežika je pa to nezmožnost pripisala sama sebi, kar je bila velika zmota, ki ji je leta pozneje nanesla hudo škodo in bila vzrok njene in drugih nesreče.

Njuna ljubezen je bila dolgo časa znana edinole njima samima, ker je Nežika tako želela. Dve leti sta srečno prikrivala njuno ljubavno razmerje pogledom podgrinških opravljivk, končno pa so babnice le izvedele njuno skrivnost in jo brž razobesile na veliki zvon.

Ko je Janezov oče zvedel o avanturi svojega nadebudnega sina, je brezbrižno zmajal z rameni, češ fant že ve, katera je zanj, in kakršno si bo izbral, tako bo imel, ter odbrzel dalje po svojih opravkih, ki jih ni bilo malo, zakaj bil je zelo zaposlen in ni imel časa niti volje, da bi se menil za babje čenče in sinove ljubezenske zadeve. Ne pa tako njegova boljša polovica, ki ji nikakor ni šlo v glavo, da bi njen Janez pripeljal v hišo hčer siromašnega bajtarja, ko je bilo vendar zadosti bogatih deklet na izbiro. Vsa izven sebe je kričala Janezu v ušesa, da ne mara beračice za snaho in da bo šla takoj od hiše, če pride Nežika za mlado k hiši. Janeza pa te in podobne grožnje niso mogle odvrniti od storjenega sklepa, da vzame Nežiko za ženo čim se vrne od vojakov — pri zadnjem naboru je bil potrjen v vojake in jeseni je imel odriniti k svojemu polku — in je svoj sklep tudi materi sporočil. Ko je ona končno le uvidela, da so njene besede bob ob steno, ga je pustila v miru, tiho upajoča, da se fant s časom premisli in si izbere nevesto po stanu in premoženju, ki bo prinesla lepe tisočake za doto in celo vrsto voz bale. Zadovoljila se je s tem, da je pred njim slabo govorila o Nežiki, mu jo skušala prikazati v kar najslabši luči in mu nosila na ušesa vsakovrstne laži o dekletu, ki so si jih izmislile vaške opravljivke in z njimi blatile njeno dobro ime.

Vse to pa ni moglo odvrniti Janeza od Nežike. Preveč globoko se je vtisnila njena ljubka podoba v njegovo srce, da bi jo mogel pustiti. In poleg tega je vedel, če je grešila, je grešila ž njim, ki ga je ljubila, kar saj v njegovih očeh ni bil nikak greh. To vse je bilo vzrok, da ji je ostal veren in udan in da ni niti v sanjah mislil na to, da bi se ji odpovedal. In Nežika mu je bila zato hvaležna ter se ga še bolj oklenila in mlada zaljubljenca sta živela samo sebi in smehljaje uživala srečo, ki pa se je hitro bližala zatonu, zakaj na obzorju so se že pojavljali grozeči, črni oblaki svetovne morije, ki je imela uničiti toliko mladih življenj, ugonobiti srečo tisoč in tisočerih in povzročiti toliko nepopisnega gorja.

Usodni dan, ki so ga ljudje s strahom pričakovali, je napočil. Gospodarji dvojne monarhije so napovedali vojno mali Srbiji, Rusija je mobilizirala svoje mase proti Avstriji, mobilizacija v Nemčiji in Franciji je bila v polnem teku in na mejah so se že vršili spopadi med obmejnimi četami. Dolgo pričakovana svetovna vojna je izbruhnila. Kapitalistične klavnice, v katerih je imel poginiti cvet človeštva, so se odprle in milijoni mladih mož, kmetov in delavcev v najlepših letih so začeli marširati vanje, da se nikdar več ne vrnejo iz njih . . . Groza in trepet sta obuzela srce slehernega človeškega bitja . . .

Zjutraj tistega nepozabnega dne se je zbrala pred občinsko pisarno v Podgrinju večja množica kmetov in kmetic, ki so nemo in z grozo v očeh strmeli na dvoje velikih lepakov, ki sta se režala raz stene, kamor jih je baš nabil občinski sluga Gašper. Bil je to cesarjev manifest: "Mojim narodom . . ." in razglas splošne mobilizacije.

"Kaj praviš, kaj bo iz tega?" je preplašeno šepetala stara, v dve gubi sključena ženica ter se vprašujoče ozrla v svojega soseda, zdravega, krepkega moža v najboljših letih.

"Kaj bo . . . ! Notri bomo morali iti vsi, kar je sposobnih za puško, da nas bodo pobili kot mlade mačke," je mož ogorčeno vzkliknil ter se krepko pridušal, češ, da bi jih hudič vzel te škrice, ki so si vojsko zmislili!"

"Pst, Tine, nikar tako glasno," ga je posvaril poleg stoječ kmet, "če te sliši pravi, potem si tam! Saj veš kaj mislim? Vojska je . . . ustrele te za takele besede . . . !"

"Prmejkrščen, pa naj me ustrele," je uporno vzkliknil posvarjeni. "Saj poginiti bom moral tako ali tako in preje, ko je končano, bolje bo zame," se je hudoval.

Tedaj so se odprla pisarniška vrata in ven sta prišla strogi, krivogledi orožniški stražmojster Šiba, prevzetno rožljajoč z bridko sabljo in podgrinški župan Joža Pokoren, ki je držal v roki cel sveženj vojaških pozivnic, ki jih je izročil zunaj stoječemu občinskemu sluge Gašperju z naročilom, da jih še danes dostavi naslovljencem. Gašper je brž pograbil pozivnice ter jih začel pregledovati.

"Lej no, Tine, kot da si vedel," se je zarežal ter pomolil nagovorjencu kos bledorumenkastega papirja in Tine ga mu je potegnil iz roke, zlovoljno mrmrajoč:

"Jože imam — smrtno obsodbo!"

"Kaj pravi?" je poizvedoval stražmojster ter ostro pogledal rezervista Tineta, ki ga je premeril z zaničljivim pogledom, se obrnil ter odšel.

"Ne vem," je zagodel Gašper ter klical drugega: "O, Dolinar, le nikari se ne skrivaj, se ne skriješ tako, da bi te ne našli," se je pošalil iz majhnega, čokatega kmeta, ki ga je jedva opazil med ljudmi ter mu pomolil zlovešči papir.

"In ti, Hrastar, pa Kožuh, pa ti Kolenc, le bližje stopite, da dobite vaše pozivnice," je vpil in možje so počasi pristopali in povešenih glav odhajali proti domovom, ki jih bodo morali jutri zapustiti, morda za vedno . . .

Medtem pa so se navzoče ženske, ki so se jele zavedati vse resnosti in strahote položaja, začele prerivati proti županu in stražmojstru ter ju jeli obsipavati z vprašanji:

"Ali mora tudi naš iti v vojsko?"

"Bote tudi mojega vzeli?"

"Sina-edinca mi bote pa ja pustili?"

"Osem nas je pri hiši in brez njega smo izgubljeni," je tarnala mati sedmih otrok." Pa ja ne bote vzeli otrokom očeta in rednika?"

"Naš fant je komaj pred enim letom prišel domov od vojakov. Ali bo moral spet nazaj?"

"Razidite se babnice in domov se spravite," je zarežal nad njimi strogi predstavnik neizprosne, jeklene sile, brkati stražmojster ter pristavil: "Vsi, ki so zmožni za vojaško službo, morajo iti na vojsko! Vsi, brez izjeme! Vojska je vojska in ne pozna usmiljenja! Domovina in cesar potrebujeta slehernega moža!"

Njegove besede so padale nalik težkim udarcem kovaškega kladiva na srca trepetajočih mater in žena ter uprav porazno učinkovale. Kot da ne morejo doumeti pomena strašnih besed, so nekaj časa začudeno strmele vanj, potem pa je zaihtela sključena starka, mati sina-edinca, ki ji je bil edina opora na stare dni in katera je prva doumela vso strahoto zlokobnega obvestila. Nji so sledile druge in kmalu je sledil splošen jok in tarnanje, kar je bilo celo za trdosrčnega žandarja, katerega srce je tekom službovanja v orožniški suknji takorekoč okamenelo in navidez nejevoljen, se je obrnil vstran ter počasnih korakov odšel proti orožniški postaji.

"Kaj bo, kaj bo," so tarnale objokane ženice ter hitele proti cerkvi, da priporočijo svoje drage božjemu varstvu in da ga, če mogoče, preprosijo, da odvrne od njih grozno šibo, ki je že bila v zamahu. Pa dobri, sivolasi Bog jih ni slišal in tudi, če bi jih bil, bi jim ne mogel pomagati, zakaj na zemlji je bil on brez moči. Požrešni, nikdar siti kapitalistični psi so bili lačni in morala je priti vojna furija, da jih nasiti. Bog je bil brez moči . . .

(Dalje prihodnjič.)

P. Fawn:

BRODOLOM

Zadnji bučeči orgelski glasovi so se izgubljali po cerkvi. Velika cerkvena vrata so se odprla in novoporočenca sta stopila s srečnim obrazom preko praga. Z žarečim smehljajem na ustnicah je za trenutek obstala mlada žena, potem je hitela lahkokrilo navzdol po cerkvenih stopnicah, na katerih se je gnetla radovedno občudujoča množica ter ob strani svojega moža sedla hitro v avto, ki ju je odpeljal.

Končno, končno je bila sama z možem, na kojega strani naj bi nastopila skrivnostno potovanje v življenje.

"Ste li poznali gospodično Hotte?" je vprašal stari Henel ter se pri svojih besedah z roko dotaknil mladega vitkega moža, ki je napol pokrit stal za cerkvenim stebrom in imel na vrvici lepega psa.

"Seveda ste jo morali poznati," je hitro pristavil, ne da bi ogovorjenemu dal časa za odgovor. "Saj je bila ob istem času v Ameriki kot vi. Koliko je že, odkar ste se vrnili?"

Georg Mende, ki so se ga ta vprašanja tikala, je odgovoril samo za poslednje.

"Dva meseca sem že zopet doma," je dejal ter odvezal psa z verige, ki jo je, zopet svoboden, hitro udri po stopnicah.

"Kako? Že dva meseca? In me še niste posetili?"

"Mi morate oprostiti, bil sem preveč zaposlen. Priznati moram tudi, da moje razpoloženje ni bilo baš najboljše. Živel sem zelo samotarsko."

"Kakšna skrb vas teži?" je vprašal Henel iskreno in z očetovsko zaupljivostjo, ki mu jo je dovoljevala velika starostna razlika. "Morate mi povedati, dragi, če Vam to dopušča diskrecija. Verjemite mi, človek najbolje obvlada svojo bol, če ne ostane sam z njo. Če se izgovori, postane srce lažje."

"Morda imate prav," je pritrdil mladi mož. "In ker spadate k mojim najstarejšim prijateljem, mi bo morda prav prišlo, če vam pripovedujem o tem, zakaj sem prišel, da iz daljave prisostvujem poroki gospodične Hotte, zakaj sem prišel baš s psom Naneto —"

"Vaš pes ima torej v vaši zgodbi važno vlogo?"

"Zelo veliko celo! A naj vam povem vse. Predvsem morate vedeti, da sem ženo, ki se je prav pred nekaj trenotki odpeljala, spoznal v New Yorku. Ker sem bil gost pri neki znani družini, sem imel često priliko biti v njeni družbi. Od prvega dne našega poznanstva me je očarala lepota gospodične Hotte, a še bolj ljubkost, ki jo je izraževalo vse njeno bistvo. In ne da bi se bil za to potegoval, nenadoma sem se prišteval k njenim številnim oboževalcem. Da bi jo videl in lahko vedno znova videl, sem se dal vpeljati v vse salone, kjer je občevala. In kot poštenjak si nisem mogel dalje prikrivati: bil sem za življenje in smrt zaljubljen v to lepo bitje, ne da bi bil kdaj imel pravo priliko ji to priznati."

"Bili ste torej boječ, dragi prijatelj? Niste si upali preiti k odkritemu dejanju?"

"Vsikdar je človek, če zares ljubi, nekoliko boječ. Poleg tega mi mlada dama ni dala nikdar prilike, da bi ji izrazil svoja čustva, četudi je bila napram meni vedno zelo ljubeznjiva."

Prekinil je svoje pripovedovanje, da pokliče svojega psa. Po kratkem presledku je Georg Mende zopet nadaljeval svoje pripovedovanje.

Nekega dne sem zvedel, da se gospodična Hotte namerava zopet vrniti v Evropo. Po spretnem izvedovanju sem zvedel tudi za dan njenega odhoda. Vedel sem tudi, na katerem parniku si je vzela mesto."

"Razumem . . . in vi ste se ukrcali na isti parobrod?"

"Da. V trenutku, ko je ladja zapustila luko, sem se nenadoma pojavil pred mlado damo, ki je pri tem močno zardela."

"Zardela je? Iz tega se je torej dalo sklepati, da napram vam ni bila brezbrižna."

"To sem takrat tudi mislil in se čutil ob tej misli zelo srečnega. Gospodična Hotte mi je s svojo ljubeznjivostjo dala roko in videti je bila zelo vesela dejstva, da bova mogla skupno potovati v domovino."

Georg je vzdihnil, potem pa nadaljeval s svojim pripovedovanjem.

"Saj veste, kako hitro in lahko se na krovu med ljudmi razvije zaupnost. Jaz svoje tovarišice čez dan nisem zapustil niti za trenotek, in njena duhovita vedrost me je potisnila v srečnejši svet, ki o njem sicer samo sanjamo."

"Gotovo ste ji razodeli svojo ljubezen?"

"Ne, zares ne. Nisem, hotel motiti svoje sreče z nepredvidenim in sklenil sem, da ji šele na suhih tleh doma povem o svoji ljubezni."

"In kako se je končala povest, dragi prijatelj? Vidite, da sem res radoveden."

"Bližali smo se celini, ko nam straža javi, da se v bližini nahaja ladja, ki je obsedela na peščini in potrebuje pomoči. Kapitan tega dejstva ni bil prav posebno vesel, ker je z nekim drugim parnikom hotel tekmovati v hitrosti. Kljub temu si ni upal nadaljevati vožnje in je vozil v smeri brodoloma. V bližini ogrožene ladje smo se ustavili ter spustili čoln v vodo."

"In ste prišli pravočasno, da bi rešili potopljence?"

"Nobenega človeka ni bilo več na ladji, in vendar še eno živo bitje. Tudi mornarji so to opazili. Klicali so: Ničesar ni, razen klavernega psa!" in ne da bi se dalje brigali za nesrečno žival, so se obrnili nazaj k parniku!"

"Kako kruto!" je zakričal Henel.

"Tem krutejše, ker je sestradana psica bila mati. Mladič je ležal poleg njega. Uboga žival je razumela, da jo zapuščamo. Oblizovala je svojega malega s prestrašeno vnemo, kot da bi ga hotela napraviti lepega, da se ga bomo usmilili in veli s seboj. Nenadoma zbere psica vse svoje poslednje sile ter skoči s psičkom v gobcu, preko krova.

A mornarji se niso brigali zanjo. Čoln se je vrnil k ladji in posadka je prišla zopet na krov. Gospodična Hotte je hitela h kapitanu. Kako lepa je bila v tem hipu! Rotila ga je, naj reši ubogo utopljenko, skušala je, vzbuditi njegovo sočutje. Vse, kar je rekla, me je ganilo najglobije, a z naglo kretajo je kapitan zavrnil njeno prošnjo. Ni hotel več izgubljati časa."

"No, in kaj se je zgodilo z ubogo živaljo?" je vprašal Henel z zanimanjem. "Ste jo pustili, da je poginila?"

"Ne, prijatelj, sočutje in ljubezen sta me pripravila do norega dejanja. Skočil sem v morje in rešil Naneto."

"Naneto, vašega lepega psa?"

"Da, ona je bila tista utopljenka."

"Dobro. In kaj se je zgodilo še dalje?"

"Ko so mene in moji živali zopet spravili na krov, me je publika sprejela z živahnim odobravajnem. A kar mi je segio do srca, je bila smrtna bledica na obrazu gospodične Hotte."

"Ali je končno vendarle razumela?"

"Da, kajti ko sem se čez uro zopet prikazal na krovu, mi je dala obe roki in rekla:

"Prijatelj moj — smem vas tako imenovati, kajti spomin na vaše dejanje ne bo nikdar izbrisan v mojem srcu —, dolgujem vam pojasnilo." In s solznimi očmi, ki so razodevala, da ve za bolečino, ki mi jo bo prizadela, je tiho pristavila:

"Že dve leti sem zaročena in sedaj se vračam domov, da se poročim."

Mladi mož je obstal in klical nervozno svojega psa:

"Naneta, Naneta . . . pridi semkaj!"

Zadovolnež

Prepotnik: "Hej, slišite, očka, cev od peči mora biti pa trdo vzglavje!"

Delavec (ob opoldanskem odmoru na dvorišču): "Ali ne vidite, da je natlačena s slamo?"

Rekord

Starček: "Koliko let im li?"

Mladec: "Pet, gospod

Starček: "To ni mogo ko kratkem času se ne t gel tako zamazati."

Feen-a-mint
The Laxative You Chew Like Gum
No Taste But the Mint
At Druggists—25c, 25c

Zonite
For pyorrhea
For prevention against gum infections, use Zonite, the new powerful antiseptic. Also guards against colds, coughs and more serious diseases of nose and throat.

Vsa upehana od gospodinjskega d
—kaj naj storite
Ne glede na to, kako slabo se počutite, treba vstati in delati ves dan. Ali tu je nekaj, kar prav za gotovo konča vso bol, kar vam omogoča delati z udobnostjo.
Vi prav dobro znate, kake svetloba ogreje vaše tel prodira v stanice telesa. R zdravilna gorkota Sloana Ge prav do korenin bol odžene. Kupite svežo st danes, 35c.
SLOAN'S LINIME

PAINFUL CORNS
Loosen—Lift Out
A little known Japanese herb, the discovery of an eminent German scientist (Dr. Stickel) instantly soothes the corn, callous or wart, then loosens it so that shortly you can lift it right out. This new discovery called "Corn Fly" excites the white blood corpuscles to action and granulates the corn at its root so that it drops out and leaves no trace of scar or soreness.
You will also find "Corn Fly Foot Bath Powder" a boon for sore, tired or perspiring feet.
"Corn Fly" for corns, 35c, "Corn Fly Foot Bath Powder" 25c, and "Corn Fly Bunion Remedy" 50c, (all three—$1.10 value—for $1.00), are sold under a positive money-back guarantee by Hi-Gene Co., Newark, N. J., or local druggist.

FL
KILLS FL MOSQUIT
FLIT

Denarne darove za Božič
vašim sorodnikom v stari domovini—pošljite skozi nas. Mi sm obaviti vsako denarno pošiljatev v najkrajšem času in po najni vsled tega, ker pošiljamo dnevno veliko število denarnih pošilja imamo direktno zvezo s starokrajskimi bankami.
Božični izlet
v staro domovino je letos organiziran s velikim in hitrim par vodstvom izkušenih voditeljev, kateri so veščaki v potova nimate nobenih posebnih troškov. Navadne originalne cene. za pojasnila na
KASPAR AMERICAN STATE B
1900 BLUE ISLAND AVE. CHIC

Tiskarna S. N. P. J.
SPREJEMA VSA
V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.
Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA